

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A gépjárművek lefoglalásának szabályai a végrehajtási eljárás során

Szerző: dr. Szendrák Dominika

Gyöngyös, 2017. február 14.

I. Bevezetés

Nagyon sokszor lehet arról hallani a mindennapi életben, hogy a végrehajtó letiltja az adós munkabérét vagy hogy az adós ingatlanát elárverezi, ugyanakkor sokkal kevesebb szó esik arról, hogy a két véglet között vannak egyéb módjai is annak, hogy a végrehajtás eredményes legyen, de az adós megélhetése, lakhatása se kerüljön veszélybe.

A gyakorlatban gyakran tapasztalhatjuk, hogy az adósok nincsenek azzal tisztában, hogy a gépjármű lefoglalása esetén a végrehajtó nem viszi el egyből a gépjárművet, nem kerül azonnal értékesítésre, és kétségbeesve kéri a bíróságot, hogy függessze fel a végrehajtást, mivel a gépjármű nélkül ellehetetlenül az életük.

A gépjárművek lefoglalása esetén azonban első lépésként mindig az kerül tisztázásra, hogy az adós gépjárművét le lehet-e egyáltalán foglalni, vagy az mentes a foglalás alól. Amennyiben le lehet foglalnia gépjárművet, akkor a következő lépés annak eldöntése, hogy arra a helyszínen kerüljön sor vagy a nyilvántartás adatai alapján. A lefoglalás után pedig azt kell tisztázni, hogy az adós használhatja-e tovább a gépjárművet, vagy sem. Többek között ezeknek a szabályoknak a részletes ismertetésére kerül sor a tanulmányban.

II. Gépjárművek lefoglalása a bírósági végrehajtás során

1. Mi minősül gépjárműnek?

Ahhoz, hogy a gépjárművek lefoglalásának részletes szabályait megismerhessük, mindenképpen tisztázni kell mit is értünk gépjármű alatt, gépjárműként mit lehet lefoglalni. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban Vht.) szövege végig a „gépjármű” szót használja, ami egy rendkívül tág fogalom.

A közúti közlekedésről szóló [1988. évi I. törvény \(továbbiakban Kkt.\)](#) ugyan használja a gépjármű fogalmát, azonban nem határozza azt meg. A Kkt. fogalommeghatározásokat tartalmazó [47. §](#) c) pontban a közúti jármű fogalmát definiálja. Eszerint közúti jármű a közúti szállító vagy vontatóeszköz (ideértve az önjáró és vontatott munkagépet is); az egyes járműfajták meghatározására a közúti közlekedés szabályairól szóló jogszabályban foglaltak az irányadók.

Ha a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II.5) KPM-BM rendelet (továbbiakban KRESZ) fogalommeghatározását nézzük, ott gépjárműnek csak az olyan jármű minősül, amelyet beépített erőgép hajt, ugyanakkor nem minősül gépjárműnek a mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a segédmotoros kerékpár és a villamos.

Fenti fogalommeghatározások alapján szinte majdnem mindent ami gurul és motor hajt le lehetne foglalni gépjárműként. Egy kicsit szűkíti a kört, ha megnézzük, hogy milyen gépjárműveket lehet a zálogjogi nyilvántartásba bejegyezni, ezzel pedig közelebb kerülünk ahhoz, hogy megtudjuk milyen gépjárműveket lehet lefoglalni.

Az egyedi azonosításra kétséget kizáróan alkalmas ingó dolgok zálogjogi nyilvántartásának részletes szabályairól szóló [80/2009. \(XII. 28.\) IRM rendelet 6. §-ának \(1\) bekezdése](#) szerint a nyilvántartás tekintetében egyedi azonosításra kétséget kizáróan alkalmas ingó dolognak minősül az alvázszámmal rendelkező gépjármű. Mivel a gépjármű fogalmát a 80/2009. (XII.28.) IRM rendelet nem határozza meg, e fogalom meghatározása tekintetében a közúti közlekedésre vonatkozó jogszabályok alkalmazandók.

Mindezek alapján, figyelemmel a [KRESZ](#) által definiált egyes járműfajtákra is, gépjárműnek a következők minősülnek: gépkocsi, ezen belül: személygépkocsi, autóbusz (ideértve az iskolabuszt is), trolibusz, vontató, nyerges vontató, tehergépkocsi, motorkerékpár, motoros tricikli, betegszállító gépjármű. A rendelet hivatkozott rendelkezése értelmében a fentiek szerinti gépjárművek lehetnek az egyedi azonosításra kétséget kizáróan alkalmas ingó dolgok zálogjogi nyilvántartásának a tárgyai, amennyiben rendelkeznek alvázszámmal. Minden más jármű, amennyiben az zálogszerződés tárgyát

képezi, a [11/2001. \(IX. 1.\) IM rendelet](#) szerinti zálogjogi nyilvántartásba jegyezhető be. A fentiek szerinti gépjárművek kizárólag az egyedi azonosításra kétséget kizáróan alkalmas ingó dolgok zálogjogi nyilvántartásába jegyezhetők be.

Összességében tehát elmondható az, hogy minden gépjármű, melyet valamilyen zálogjogi nyilvántartásba be lehet jegyeztetni, az megfelel a Vht. gépjármű fogalmának, s így végrehajtás alá vonható.

2. A gépjármű lefoglalása fizikailag szükséges-e?

A következő lépés - miután már tudjuk, hogy mely gépjárművet foglalhatjuk le, és azt is tudjuk, hogy az adós rendelkezik gépjárművel - annak meghatározása, hogy az adott gépjárművet hogyan lehet és kell lefoglalni.

A gépjármű lefoglalásának két módja lehetséges a Vht. alapján. Az egyik mód a helyszínen történő lefoglalás, azzal, hogy itt bizonyos okiratoknak is rendelkezésre kell állniuk. A másik módja a gépjármű lefoglalásának - a gyakorlatban inkább jellemző módon - a gépjármű gépjárművek nyilvántartásában rögzített adatok alapján történő lefoglalása. Mindkét lefoglalás az adós irányában elidegenítési és terhelési tilalmat keletkeztet.

A Vht. az ingóvégrehajtás szabályaihoz képest speciális szabályokat határoz meg a gépjárművek lefoglalására. Míg más ingóság vonatkozásában az ingóságra vonatkozó dokumentum nem szükséges, addig gépjármű esetén a forgalmi engedély és törzskönyv megléte is szükséges a foglaláshoz.

A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Kormányrendelet tartalmaz rendelkezéseket arra, hogy mit kell forgalmi engedélynek és mit kell törzskönyvnek tekinteni. Ez alapján forgalmi engedély az olyan hatósági engedély, amely a jármű közúti forgalomban történő részvételének jogszerűségét igazolja, ami lehet állandó vagy ideiglenes, míg lassú jármű esetén a forgalmi engedélyt a jármű igazoló lapja

pótolja. A jármű tulajdonjogát igazoló közokirat a törzskönyv, amely azonban a közúti forgalomban való részvételnek nem feltétele. Aki birtokolja a gépjármű törzskönyvét, azt jogszerű tulajdonosnak kell tekinteni.

A gépjármű lefoglalásra vonatkozó szabályokat a 2001. évi XXIII. törvény 1. §-a módosította először, mely módosítás értelmében a gépjármű lefoglalása a forgalmi engedély és a gépjármű törzskönyvének együttes lefoglalását is jelenti. Ennek módja, hogy - az általános szabályoktól eltérően - a forgalmi engedélyt és a törzskönyvet, valamint a foglalási jegyzőkönyv másolatát a végrehajtó megküldi az illetékes közlekedésigazgatási hatóságnak. Abban az esetben amennyiben a foglalás a gépjármű vonatkozásában megghiúsult, a közlekedésigazgatási hatóságot a végrehajtó annak érdekében keresi meg a foglalási jegyzőkönyv másolatával, hogy a gépjárművet a forgalomból vonja ki.

A gépjármű lefoglalásának szabályait a 2009. évi L. törvény (továbbiakban Fmh tv.) tovább módosította, mely szerint a végrehajtó köteles a foglalási jegyzőkönyv másolatát, valamint a forgalmi engedélyt, illetőleg a törzskönyvet a tulajdonos lakcíme, székhelye szerint, külföldi lakóhellyel, székhellyel rendelkező tulajdonos esetén, pedig az üzemben tartó lakcíme, illetve székhelye szerint illetékes közlekedési igazgatóság igazgatási hatóságának megküldeni.

A korábbi szabályozás szerint a végrehajtó a foglalási jegyzőkönyv másolatát, a forgalmi engedélyt és a törzskönyvet az illetékes közlekedési hatóságnak küldte meg, amennyiben azt nem tudta megállapítani, úgy a gépjárművet nyilvántartó hatóságnak. Abban az esetben, ha a végrehajtó a forgalmi engedélyt, vagy a törzskönyvet nem tudja lefoglalni, úgy a foglalási jegyzőkönyv másolatát azzal küldi meg az illetékes hatóságnak, hogy a gépjárművet vonja ki a forgalomból.

Amennyiben a végrehajtó a nyilvántartás adatai alapján foglalja le a gépjárművet, erre a tényre a jegyzőkönyvben kifejezetten utalni kell. Rendbírság terhe mellett fel kell hívni az adóst, hogy közölje a gépjármű feltalálási helyét; nyilatkoztatni kell a Vht. 103. §-a szerinti mentesség fennállásáról, és e vonatkozásban a szükséges igazolások becsatolására fel kell hívni. Tájékoztatni kell az adóst, hogy

nyilvántartás alapján történt a foglalás, ezért a becsérték vonatkozásában szakértő becsüs kirendelését kérheti - a szakértői díj egyidejű megelőlegezésével - a foglalási jegyzőkönyv kézhezvételétől számított 8 napon belül.

Mindezek alapján megállapítható, hogy nem szükséges, hogy a végrehajtó fizikailag is lefoglalja a gépjárművet, hiszen a Vht. maga engedélyezi a nyilvántartás adatai alapján történő lefoglalást. Ebben az esetben a végrehajtó megkeresi a közlekedési igazgatósági hatóságot, ami bejegyzi a végrehajtási jogot, és kivonja a gépjárművet a forgalomból.

3. A gépjármű használata a lefoglalás ellenére?

Miután megállapítottuk azt, hogy a gépjárművet le lehet foglalni, megvannak a gépjármű okmányai, le is foglalta a végrehajtó a járművet, a Vht. a természetes személy adós részére három lehetőséget biztosít arra, hogy a gépjárművét a foglalás ellenére tovább használja.

Az első lehetőség az, hogy az adós a foglalásról való tudomásszerzést követő 8 napon belül a végrehajtást foganatosító bírósághoz kérelmet terjeszt elő.

A bíróság a kérelem beérkezését követő 8 napon belül, meghallgatás tartása esetén pedig a meghallgatáson meghozott végzéssel engedélyezheti a lefoglalt gépjármű - több gépjármű esetén az egyik gépjárműve - árverésig történő használatát, ha az adósnak arra a munkavégzése helyszínére történő eljutása, üzemi, üzleti tevékenységének folytatása vagy saját és családtagjainak szállítása érdekében van szüksége, és az eljárás során korábban rendbírsággal nem sújtották. A kérelemben meg kell jelölni annak indokát és azt, hogy a kérelmező a meghallgatásra rövid úton milyen módon idézhető, továbbá csatolni kell a kérelem indokainak alátámasztását igazoló okiratokat. A bíróság a gépjármű használatát engedélyező végzését megküldi a végrehajtónak, aki intézkedik a gépjármű forgalomba történő visszahelyezése iránt. A bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek. Az adós köteles a gépjárművet az árverés megtartása érdekében a végrehajtó felhívására a felhívásban megjelölt

időpontban és helyszínre szállítani, ennek elmulasztása esetén vele szemben rendbírság kiszabásának van helye.

A törvény a végrehajtás során lefoglalt gépjármű használatára jogosultak körét bővíti annak érdekében, hogy ne csak azok számára álljon nyitva e lehetőség, akiknek foglalkozásuk gyakorlásához elengedhetetlen a gépjármű használata, hanem azon magánszemélyek (adósok) számára is, akiknek például a mindennapi munkába járást, munkájuk végzését, gyerekeik, idős vagy beteg családtagjaik szállítását nehezítené meg számottevő módon a gépjármű hiánya.

Fenti jogszabályhely alapján a végrehajtást foganatosító bíróság dönt az adós kérelméről. A gyakorlatban a végrehajtó az iratokat soron kívül küldi meg a bíróságnak, úgy, hogy az iratok között megtalálható legyen a gépjárműre vonatkozó összes információ, tehát az, hogy kinek a tulajdonában áll, mi a gépjármű rendszáma, típusa - ennek a beazonosíthatóság miatt van jelentősége, mert a bíróság a végzésében ezen adatok megadásával engedélyezi az adósnak a gépjármű használatot -, valamint az, hogy az adóst sújtották e korábban rendbírsággal. A bíróság a kérelem elbírálásakor a rendelkezésre álló iratok alapján dönt, tehát az adósnak a kérelmében meg kell jelölnie az okot, hogy mi miatt van szüksége a gépjármű használatának engedélyezésére, s ezt hitelt érdemlő módon igazolnia is kell.

A Vht. vonatkozásban, hogy a kérelemnek mit is kell tartalmaznia, elég szűkszavú, csak annyit mond, hogy meg kell jelölni a kérelem indokát. Éppen ezért a bíróságra érkezett kérelmek nagy részét vissza kell adni hiánypótlásra, mivel nem tartalmazzák azokat az adatokat, amelyekből a bíróság el tudja dönteni, hogy az adósnak valóban szükséges a gépjárműve vagy sem. A kérelemben ezért meg kell jelölni konkrétan azt, hogy ha a munkavégzés helyszínére történő eljutás miatt kéri az adós a gépjármű használatát, hogy miért nem tud más módon eljutni a munkahelyére csak a lefoglalt gépjárművel. Ebben a körben célszerű a kérelemben megjelölni a munkavégzés helyét, amennyiben nem jár közvetlenül busz arra, akkor ezt leírni, vagy ha jár busz, de nem megfelelő időben ér oda, akkor erre hivatkozni, vagyis azokat az információkat is célszerű leírni a kérelemben, amelyek az adósnak

egyértelműek, de a bíróságnak nem. Ebben az esetben munkaszerződés másolatot vagy munkáltatói igazolást is célszerű csatolni arra, hogy a munkaviszony még fennáll, mert a bíróságnak ezt is vizsgálnia kell.

Amennyiben az adósnak amiatt van szüksége a gépjárműre, hogy saját magát vagy hozzátartozóját szállítsa, akkor szintén célszerű beleírni a kérelembe, hogy honnan hová kell szállítani, miért nem lehet megoldani tömegközlekedéssel, és ezt szintén igazolni kell. Amennyiben az adósnak hozzátartozóját kell szállítani orvosi kezelésekre vagy rendszeres kontrollra, akkor a kérelemhez az orvosi dokumentumokat vagy az orvosi igazolást mellékelni kell, mert a bíróságnak vizsgálnia kell ezen körülmény fennállását is.

A gyakorlatban a bíróság az esetek túlnyomó részében az iratok alapján dönt, és inkább hiánypótlási felhívást ad ki, csak ritkán fordul elő, hogy az iratok és az igazolások alapján nem lehet eldönteni a kérelem jogosságát, és emiatt szükséges a meghallgatás.

Azt követően tehát, hogy a végrehajtó az iratokat megküldte a bíróságnak és az adós kérelme hiánytalan, valamint rendbírsággal sem sújtották, a bíróság mérlegelésétől függ, hogy engedélyezi-e a gépjármű használatot.

A Vht. szabályai alapján a gépjármű használatot engedélyező vagy elutasító végzés ellen fellebbezésnek nincs helye. Ez a rendelkezés is az eljárás gyorsaságát segíti elő, hiszen az esetleges fellebbezés elbírálása több hónappal is meghosszabbíthatja a végrehajtási eljárást, és lényegi kihatása nincs az eljárásra, mivel a bíróság csak a használatot engedélyezi, a lefoglalás és a végrehajtási jog bejegyzése a használat engedélyezésétől függetlenül megtörténik.

A bíróság végzésében - amellett, hogy engedélyezi a lefoglalt gépjármű használatát - felhívja az adóst, hogy a végrehajtó által megjelölt időpontban szállítsa a gépjárművet az árverés helyszínére, egyben a végrehajtót is felhívja arra, hogy helyezze vissza a forgalomba a gépjárművet. Az adósnak ezt követően

tehát teendője nincs, a végrehajtó a bíróság végzése alapján hivatalból intézkedik a gépjármű forgalomba való visszahelyezése iránt.

A második lehetőség az adós foglalkozásához nélkülözhetetlen gépjármű lefoglalás alóli mentességéről szóló 13/2001. (X. 10.) IM rendeletben meghatározott mentesség. A jogszabály meghatározza azt, hogy a természetes személy adós foglalkozásának (hivatásának) gyakorlásához nélkülözhetetlen gépjármű mikor mentes a foglalás alól.

A rendelet szerint mentes a foglalás alól, ha annak becsértéke nem éri el:

a) motorkerékpár esetén a	150 000 Ft-ot;	
b) személygépkocsi esetén az	1,2 millió Ft-ot;	
c) autóbusz esetén a	3,5 millió Ft-ot;	
d) tehergépkocsi esetén a	3,5 millió Ft-ot;	
e) nyerges vontató esetén (szerelvénnel együtt) az	5 millió Ft-ot.	

A harmadik lehetőséget - melynek fennállása esetén már le sem lehet foglalni a gépjárművet - a Vht. 90. § (1) bekezdés i) pontja határozza meg. Eszerint mentes a végrehajtás alól az adós betegsége és testi fogyatékosága miatt szükséges gyógyszer, gyógyászati és technikai segédeszköz, a mozgásában korlátozott adós gépjárműve.

Arra a kérdésre, hogy mi minősülhet mozgásában korlátozott személy gépjárművének a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI.29) Korm. rendelet, a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII.9.) Kormányrendelet szabályai, valamint a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII.11.) Korm rendelet ad választ.

A fenti jogszabályok rögzítik azt, hogy az adós a rendeletekben meghatározott dokumentumokkal igazolhatja a mozgáskorlátozottságát, valamint az is részletesen felsorolásra kerül, hogy kik azok a

személyek, akik ilyen dokumentum igénylésére jogosultak. Fenti jogszabályokban foglalt feltételek fennállása esetén az adós a mozgáskorlátozott személy részére kiállított parkolási igazolványt kérhet, mely alapján már gépjárműve mentes lehet a foglalás alól.

A mozgáskorlátozott személy részére kiállított parkolási igazolvány önmagában azonban nem minden esetben támasztja alá az érintett gépjármű foglalás alóli mentességét, hiszen a mozgáskorlátozottság tényének az adós személyére vonatkozóan kell fennállnia. Amennyiben azonban az adós ilyen igazolványa mellé csatol orvosi szakvéleményt, mely szerint mozgáskorlátozott, az már az esetek többségében elegendő a mentesség igazolására.

A következő a gyakorlatban előforduló probléma, hogy a mozgáskorlátozottság vonatkozásában gépjármű-nyilvántartás adatot nem tartalmaz, így a végrehajtó nem tudja megállapítani, hogy a gépjármű a Vht. 90. § (1) bekezdés i) pontja alapján mentes a foglalás alól vagy sem. Amennyiben az adósnak foglalás alól mentes gépjárműve van, és szeretné elkerülni az esetleges foglalást, akkor célszerű lehet már a végrehajtási eljárás megindulásakor felvenni a kapcsolatot a végrehajtóval, s részére bemutatni a fenti dokumentumokat, így elkerülhető a gépjármű lefoglalása, hiszen a végrehajtó birtokában lesz azoknak az adatoknak, melyek alapján meg tudja állapítani a gépjármű foglalás alóli mentességét.

Amennyiben a végrehajtó - gépjármű-nyilvántartásból - lefoglalja az ilyen foglalás aló mentes gépjárművet, mivel nem tud arról, hogy az mentes a foglalás alól, abban az esetben az adós a végrehajtó ezen intézkedése ellen végrehajtási kifogással élhet és kifogásához csatolhatja az orvosi szakvéleményét és a mozgáskorlátozott személy részére kiállított parkolási igazolványát. Ebben az esetben - amennyiben az adós gépjárműve valóban mentes a foglalás alól - a bíróság a végrehajtási kifogásnak helyt ad, és feloldja a gépjárművet a foglalás alól.

Összegezve tehát, az adósnak három esetben van lehetősége arra, hogy használja a gépjárművét annak lefoglalása ellenére. Az első eset az az, amikor a gépjárműre a munkavégzése helyszínére történő

eljutása, üzemi, üzleti tevékenysége folytatása, vagy saját és családtagjai szállítása érdekében van szüksége az adósnak, ekkor a végrehajtást foganatosító bírósághoz fordulhat kérelemmel. A második a mentesség az, ha az adósnak a foglalkozás gyakorlásához nélkülözhetetlen a járműve és a gépjármű értéke nem éri el a 13/2001 (X.10.) IM rendeletben foglalt becsértéket. Ezeken felül még egy mentességet ismer a jogszabály, ez pedig a mozgáskorlátozott személy gépjárművének mentessége, ebben az esetben a gépjármű foglalás alá sem vonható.

Mivel a végrehajtó a gépjármű-nyilvántartásból szerzi az adatokat, így emiatt fontos, hogy gépjármű vásárlásakor a tulajdonjog változását a vevők mielőbb bejelentsék a hatóságnál, ugyanis ha a régi tulajdonos nevén marad az autó, az akár foglalásra is kerülhet, és a vevőnek igénypert kell indítani, annak megállapítása végett, hogy a jármű már nem az eladó tulajdona, így az ő tartozása miatt az nem lefoglalható.

4. Mikor mit jegyez be a közlekedési hatóság?

Ha az adós rendelkezik gépjárművel, de a végrehajtó nem foglalja le azt fizikailag, akkor a végrehajtó megkeresi a közlekedési hatóságot, aki bejegyzi a végrehajtási jogot és kivonja a gépjárművet a forgalomból.

Ha gépjármű fizikailag lefoglalásra kerül, de a gépjármű nélkülözhetetlen a természetes személy foglalkozásának a gyakorlásához, akkor a végrehajtó csak a törzskönyvet foglalja le, és a nyilvántartó szerv bejegyzi a végrehajtási jogot.

Ha a gépjármű fizikailag lefoglalásra kerül, de nem nélkülözhetetlen a természetes személy foglalkozásának gyakorlásához, a végrehajtó lefoglalja a gépjárművet, a forgalmi engedélyt és a törzskönyvet, és a nyilvántartó szerv bejegyzi a végrehajtási jogot és kivonja a gépjárművet a forgalomból.

5. Gépjármű-árverés

Mostanra elértünk oda, hogy megtudtuk, hogy mikor lehet lefoglalni a gépjárművet, és a lefoglalás után milyen módon lehet tovább használni azt. Ha az adós ezen időpontra sem egyenlítette ki a tartozását, a következő lépés az, hogy a gépjármű értékesítése érdekében a végrehajtó meghatározza a gépjármű becsértékét.

A gépjármű becsértékének megállapítására külön szabályokat nem határoz meg a Vht., így az általános szabályok alapján lehet megállapítani a becsértéket, becsléssel vagy szakértő-becsüs alkalmazásával.

A becsérték megállapításával egyidejűleg - akárcsak az általános szabályok szerint - értesíteni kell a zálogjog jogosultját. A zálogjogosulti bekapcsolódás ingók esetén legfőképpen gépjárművek esetén fordul elő, hiszen ezen ingóság körében a leggyakoribb az, hogy valamilyen zálogjog terheli.

Az ingóárverés általános szabályainak ismertetésére nem került sor a tanulmányban, ennek ellenére úgy gondolom, hogy a témám szempontjából elengedhetetlen a gépjárművek árverésére vonatkozó szabályok ismertetése.

Ahhoz, hogy egy gépjárművet el lehessen árverezni, elsőként arról kell gondoskodni, hogy a gépjármű az értékesítés helyére kerüljön. Az értékesítés helyére történő elszállításáról a végrehajtó gondoskodik. Az árverés megkezdésekor a végrehajtó az árverezőkkel közli a gépjármű becsértékét (kikiáltási ár), és felhívja őket ajánlatuk megtételére. Ha a felajánlott vételár nem éri el a kikiáltási árat, azt fokozatosan lejjebb kell szállítani a becsérték egynegyedéig. Az árverést addig kell folytatni, amíg ajánlat érkezik. Ha nincs további ajánlat, a végrehajtó a felajánlott legmagasabb vételár háromszori kikiáltása után kijelenti, hogy az ingóságot a legtöbbet ajánló megvette.

Az általános árverési szabályokhoz képest a Vht. kivételeket fogalmaz meg. Az egyik kivétel, amikor olyan gépjármű árverésére kerül sor, mely egyébként a természetes személy adós foglalkozásához

nélkülözhetetlen. A másik kivételt képező eset - melynek szabályait a tanulmányomban nem ismertetem - amikor technológiai vagy termelési szolgáltatási egység árverezésére kerül sor.

Az első esetben - a foglalkozás gyakorlásához szükséges gépjármű árverésekor - az eltérés az általános szabályokhoz képest abban foglalható össze, hogy a vételár nem szállítható le csak olyan összegig, amelyből a végrehajtás előre látható költségei fedezhetőek, valamint a fennmaradó részből a korábbiakban említett értékhatárhoz igazodó összeg az adós számára kifizethető legyen. A foglalkozáshoz használt gépkocsi árveréséből befolyt összegéből először a végrehajtási költséget kell levonni, majd azt az összeget kell kifizetni, amelyet a korábban már hivatkozott IM rendelet meghatároz az adós részére, hogy másik gépjárművet tudjon vásárolni.

III. Gépjárművek lefoglalása a közigazgatási végrehajtás során

Gépjárművek lefoglalására nem csak a bírósági végrehajtás, hanem közigazgatási végrehajtás során is lehetőség van. A közigazgatási végrehajtás során is az a főszabály, hogy csak a letiltás, hatósági átutalási megbízás eredménytelensége esetén lehet lefoglalni a kötelezett vagyonelemeit.

Mivel a közigazgatási végrehajtási eljárásban kiemelt szempont a gyorsaság, ezért gépjárművek esetén az adóhatóság a lefoglalást a hivatali helyiségében foganatosítja, ritkán él a helyszíni foglálás lehetőségével. A végrehajtó a gépjárművet - hasonlóan a bírósági végrehajtás szabályaihoz - a nyilvántartásban szereplő adatok alapján is lefoglalhatja, ha az adós a gépjármű tulajdonosaként van a nyilvántartásba bejegyezve.

A foglalások foganatosítása során a közigazgatási és hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben (továbbiakban Ket.) speciális szabályt nem tartalmaz, azonban az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvényben (továbbiakban Art.) egyedi jogintézményt alkalmaz egyes gépjárművek tekintetében.

A Vht. gépjármű foglalási szabályi mellett az Art. bevezette az adózók üzemi, üzleti tevékenységéhez szükséges gépjárművekre vonatkozó foglalási szabályokat. Az ilyen gépjárművek tekintetében a végrehajtást a gépjármű lefoglalására, annak foglalási jegyzőkönyvben történő feltüntetésével foganatosítja az adóhatóság, és ha lehetséges a gépjármű törzskönyvét is lefoglalja. Ezen foglalási forma tulajdonképpen a Vht. 103. § (5) bekezdésének speciális alakzata.

Az Art. 154. §-a alapján a vállalkozási tevékenységet végző adózó üzemi, illetve üzleti tevékenységéhez szükséges gépjárművére folytatott végrehajtást, az adóvégrehajtó a gépjármű lefoglalás foglalási jegyzőkönyvben történő feltüntetésével foganatosítja, s ha lehetséges, a gépjármű törzskönyvét is lefoglalja. Ha a gépjármű lefoglalását követő 6 hónapon belül az adózó az adótartozását nem fizeti meg, az adóvégrehajtó a gépjármű forgalmi engedélyét is lefoglalja.

Ezen rendelkezés alapján a gépjármű lefoglalása - speciális módon - a gépjármű törzskönyvének lefoglalásával történik. Az Art. 154. §-a az adós számára az üzemi, illetve üzleti tevékenységéhez szükséges gépjárművének lefoglalását követően további 6 hónapot biztosít az önkéntes teljesítésre.

Fenti szabály nem csak a természetes személy adós foglalkozásának gyakorlásához nélkülözhetetlen, hanem minden olyan gépjárművet érint, melyet az adózó üzemi, üzleti tevékenységéhez használ. Az adó-végrehajtási eljárásokban az üzemi tevékenység tekintetében ezen foglalási forma a főszabály, és a természetes személy adós foglalkozásának gyakorlásához nélkülözhetetlen gépjárművek foglalása a kivétel.

A gyakorlatban a két foglalási forma között a különbség az, hogy a természetes személy adóst a foglalkozásának gyakorlásához nélkülözhetetlen gépjárművek tekintetében is megilleti a 6 hónapos moratórium, a nem természetes személy adós esetében pedig 6 hónap elteltével intézkedik az adóhatóság a forgalmi engedély lefoglalása iránt, és legkésőbb az árverési hirdetmény kitűzésével intézkedik a forgalomból történő kivonás iránt is. A természetes személy adós a foglalkozásának

gyakorlásához nélkülözhetetlen gépjárművet az értékesítésig használhatja, így a forgalomból történő kivonásra csak közvetlenül az értékesítést megelőzően kerül sor.

A természetes személyek és a nem természetes személyek tekintetében egyaránt a 6 hónap eredménytelen elteltét követően kerül sor a zálogjogosult értesítésére, ha a gépjárművet zálogjog terheli. Ki kell emelni, hogy ezen foglalási szabály akkor is alkalmazandó, ha a végrehajtási eljárást önkéntes ügyátadást követően, azaz szerződés alapján önálló bírósági végrehajtó fogatosítja. Tekintettel viszont a Vht. 4. § azon fordulatára mely szerint „e törvény szerint kell tovább folytatni” abban az esetben nem kerülhet sor a 6 hónapos szabály alkalmazására, ha az üzemi, üzleti célú gépjármű foglalását követően kerül sor az ügy átadására, vagy a foglalásra - az ügyátadást követően - önálló bírósági végrehajtó által kerül sor.

A legfontosabb különbség tehát a két végrehajtási eljárás között abban fedezhető fel, hogy a közigazgatási végrehajtás esetében a lefoglalást követően van egy 6 hónapos moratórium, annak a letelte után lehet csak az eljárást folytatni, ilyen szabállyal azonban a bírósági végrehajtás során nem találkozunk.

A gépjármű lefoglalása esetén - hasonlóan a bírósági végrehajtásnál - az Art. is állít korlátokat.

„A természetes személy adós foglalkozásának gyakorlásához nélkülözhetetlen (kizárólag a személy- és áruszállítási tevékenységhez szükséges) gépjárműve a 13/2001. (X. 10.) IM rendelet értelmében mentes a foglalás alól, ha nem éri el a becsértéke a rendeletben meghatározott összeget. Amennyiben meghaladja, csak a gépjárművet és a törzskönyvét kell lefoglalni és ez utóbbit megküldeni a gépjárművet nyilvántartó hatóságnak, azaz az okmányirodának. A forgalmi engedély az adósnál marad, mert az értékesítésig használhatja a foglalkozása gyakorlásához a gépjárművet, viszont ez a kedvezmény kizárólag a természetes személy adóssal illeti meg és csak 1 db gépjárműre vonatkozik.”

„Mozgásában korlátozott adós gépjárműve mentes a végrehajtás alól mozgásában korlátozott személy részére kiállított, érvényes parkolási igazolvány, ennek hiányában az igényléséhez a kormányrendelet szerint meghatározott szakvélemény alapján.”

„A vállalkozási tevékenységet végző adózó (egyéni vagy társas vállalkozó) a tevékenységéhez szükséges üzemi vagy üzleti gépjárművénél szintén csak a gépjárművet és a törzskönyvet kell lefoglalni, a forgalmi engedély 6 hónapig az adósnál marad, mivel legalább ezen időtartam alatt, de legfeljebb a forgalmi engedély lefoglalásáig rendeltetésszerűen használhatja a tevékenysége végzéséhez a gépjárművet. Üzemi és üzleti gépjárműnek kell tekinteni azokat a gépjárműveket, amelyeknek a használatát a vállalkozó adós a könyvvitelében költségként elszámolja, érvényesíti, illetve amelyik az eszköz-nyilvántartásában szerepel. Emellett ide tartoznak azok a gépjárművek is, amelyekről az adós e nyilvántartásokat ugyan nem vezeti, de azokat a jövedelemszerző tevékenysége tárgyát képező árunak, szolgáltatásnak az előállításához vagy értékesítéséhez használja.”

A foglalásról - ugyanúgy mint a bírósági végrehajtás során - foglalási jegyzőkönyvet kell felvenni, melyben a kötelező jegyzőkönyvi elemeken túl a gépjármű beazonosíthatósága érdekében szükséges, de természetesen nem kötelező több egyedi adat (rendszer, motorszám, alvázszerelés, gyártási év, törzskönyv illetve forgalmi engedély lefoglalása esetén ezek száma) feltüntetésére is.

Helyszíni foglalás esetén a Vht. 88. § (2) bekezdése értelmében a végrehajtó a foglalási jegyzőkönyv másolatát a foglaláskor adja át a jelen levő feleknek. A foglalás ellen az adós speciális jogorvoslattal élhet, mert a végrehajtás során az adóhatóság által hozott végzések, illetőleg az adóvégrehajtó (ideértve az adóhatóság megbízásából eljáró bírósági végrehajtót is) törvénysértő intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen az adós, a behajtást kérő, illetőleg az, akinek a végrehajtás jogát vagy jogos érdekét sérti - a sérelmezett intézkedés vagy annak elmaradásának tudomására jutásától számított 8 napon belül - a végrehajtást foganatosító elsőfokú adóhatóságnál végrehajtási kifogást terjeszthet elő.

A végrehajtási eljárás másik sarkalatos kérdése - csak úgy mint a bírósági végrehajtás során - a becsérték. Amit el lehet itt is mondani, az az, hogy ha az adós vagy más egyéb érdekelt a végrehajtó által megállapított becsértéket alacsonynak tartja, az önmagában a végrehajtói intézkedés jogsértő voltának a megállapításához nem vezethet. Mind az adóhatóság, mind pedig az adós érdeke, hogy a becsérték relatíve magas összegben kerüljön megállapításra - vagyis a tartozásból minél több térüljön meg -, ugyanakkor a túlzott becsértékű vagyonelemek árverésen történő értékesítésének esélye minimális, tehát a becsérték nagyban befolyásolja a megtérülést. A végrehajtó mindig az aktuális keresleti-kínálati viszonyok között köteles a vagyon értékesítésére.

A törvény értelmében a foglalási jegyzőkönyvben rögzíteni kell a becsértéket is, azonban nyilvántartásból történő gépjárműfoglalás alkalmával ez szinte lehetetlen, hiszen ennek meghatározása csak akkor lehetséges, ha helyszíni eljárás keretében a gépjármű műszaki állapotát felméri a végrehajtó. Éppen ezért a gyorsaság ilyen esetben talán nem a legcélravezetőbb, mert sokkal jobb eséllyel fejeződik be egy végrehajtási eljárás akkor, ha a becsérték valós, minthogy a gyorsaság a becsérték megállapításának a rovására menne.

IV. Összefoglalás

Összességében tehát elmondható az, hogy amennyiben az adósok abba a helyzetbe kerülnek, hogy gépjárművüket lefoglalják a végrehajtási eljárás során, ez nem jelenti egyben a gépjármű azonnali elvesztését is, hiszen bírósági végrehajtás esetén lehet kérni a gépjármű árverésig történő használatát, közigazgatási végrehajtás során pedig bizonyos esetekben 6 hónap moratórium illeti meg az adósokat. Célszerű az adósoknak ezekben az esetekben felvenni a kapcsolatot a végrehajtóval, és tájékozódniuk arról, hogy milyen lehetőségeik vannak, vagy felkeresni a bírósági panasznapot, ahol tájékoztatást kaphatnak a fentiekről és lehetőségük van jegyzőkönyvbe mondani kérelmeiket is.

Felhasznált irodalmak, jogszabályok és bírói gyakorlat jegyzéke

- Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Bíró Noémi - Gyekiczky Tamás - Kapa Mátyás - Nádas György - Rab Henriett - Zoltán Hunor - Zoltán Levente, Complex Jogtár
- Darai Péter: A gépjárműfoglalás alóli mentesség az adóvégrehajtásban (Gazdaság és Jog c. folyóirat, 2013/12. szám 19-22. o.)
- A MOKK 2010. évi 5. számú jogi hírlevele (Közjegyzők Közlönye c. folyóirat, 2011/1. szám, 58-80. o.)
- dr. Dombi Gergely: A közigazgatási végrehajtás alapjai c. jegyzet (2015) 35-37. o.
- <http://www.origo.hu/jog/lakossagi/20131209-d-a-s-jogszerviz-mit-tegyunk-ha-le-akarjak-foglalni-az-autonkat.html> (2016.12.15)
- http://www.nav.gov.hu/nav/inf_fuz_56.sz_fuzet A végrehajtási eljárás alapvető szabályairól (2017.02.10.)

- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
- A közigazgatási és hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
- A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény
- Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény
- A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény
- 1/1975. (II.5.) KPM-MB rendelet a közúti közlekedés szabályairól
- 80/2009. (XII.28.) IRM rendelet az egyedi azonosításra kétséget kizáróan alkalmas ingó dolgok zálogjogi nyilvántartásának részletes szabályairól
- 326/2011. (XII.28.) Korm. rendelet a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról
- 13/2001. (X.10.) IM rendelet az adós foglalkozásához nélkülözhetetlen gépjármű lefoglalás alóli mentességéről
- 102/2011. (VI.29) Korm. rendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló
- 141/2000. (VIII.9.) Kormányrendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól
- 218/2003. (XII.11.) Kormányrendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló
- Kúria Pfv.III.20.883/2012/3. számú határozata